

Hygiëneprotocol Dahlia PSTVd

P.J. van Leeuwen

Praktijkonderzoek Plant & Omgeving,
onderdeel van Wageningen UR
Business Unit Bloembollen, boomkwekerij en fruit
PPO nr. 32 361815 00/PT nr. 14760.02
oktober 2014

© 2014 Wageningen, Stichting Dienst Landbouwkundig Onderzoek (DLO) onderzoeksinstituut Praktijkonderzoek Plant & Omgeving. Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of enige andere manier zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van DLO.

Voor nadere informatie gelieve contact op te nemen met: DLO in het bijzonder onderzoeksinstituut Praktijkonderzoek Plant & Omgeving, Bloembollen, boomkwekerij en fruit.

DLO is niet aansprakelijk voor eventuele schadelijke gevolgen die kunnen ontstaan bij gebruik van gegevens uit deze uitgave.

Projectnummer: PT 14760.02

De bloembollensector investeert in dit project via het Productschap **Tuinbouw**

Praktijkonderzoek Plant & Omgeving, onderdeel van Wageningen UR
Business Unit Bloembollen, boomkwekerij en fruit

Praktijkonderzoek Plant & Omgeving B.V.

Sector Bollen, bomen & fruit

Adres : Prof. Van Slogterenweg 2, 2161 DW Lisse

: Postbus 85, 2160 AB Lisse

Tel. : 0252 – 46 21 21

Fax : 0252 – 46 21 00

E-mail : info.ppo@wur.nl

Internet : www.ppo.wur.nl

Samenvatting

PSTVd (potato spindle tuber viroid = aardappelspindelknollenviroïde) is een quarantaine organisme dat veel schade geeft in aardappel en tomaat. Dit viroïde is ook aangetroffen in Dahlia.

Op verzoek van de sector is een hygiëneprotocol opgesteld om verspreiding van een besmetting met PSTVd in de teelt en vermeerdering van Dahlia te minimaliseren. Het protocol is gebaseerd op bestaande kennis over het viroïde en over de teelt van Dahlia. Voor aanvang van teeltseizoen 2014 is het hygiëneprotocol door de KAVB naar alle Dahliatelers is verzonden. Tevens is via het vakblad Bloembollenvisie gemeld dat het hygiëneprotocol beschikbaar is.

Inhoudsopgave

pagina

Inhoud

1	INLEIDING	7
2	HYGIËNEPROTOCOL PSTVD IN DAHLIA.....	9

1 Inleiding

PSTVd (potato spindle tuber viroid = aardappelspindelknollenviroïde) is een quarantaine organisme dat veel schade geeft in aardappel en tomaat. Dit viroïde is ook aangetroffen in Dahlia.

Op verzoek van de sector is een hygiëneprotocol opgesteld om verspreiding van een besmetting met PSTVd in de teelt en vermeerdering van Dahlia te beperken. Het protocol is gebaseerd op bestaande kennis over het viroïde en over de teelt van Dahlia. De Deskstudie over PSTVd in Dahlia (PT project 13891-17) is als belangrijke kennisbron gebruikt. Voor aanvang van teeltseizoen 2014 is het hygiëneprotocol door de KAVB naar alle Dahliatelers is verzonden.

2 Hygiëneprotocol PSTVd in Dahlia

De hieronder genoemde maatregelen om verspreiding van het mogelijk in Dahlia aanwezige viroïde PSTVd (potato spindle tuber viroid = aardappelspindelknolviroïde) te voorkomen, zijn bedoeld voor:

- a. Partijen van de 7 cultivars die dit jaar onderzocht worden door de NWWA (survey 2014);
- b. Partijen die vanuit het verleden een relatie hebben met de vorige jaar gevonden besmette partijen;
- c. Partijen afkomstig uit het buitenland die later in het veld bemonsterd worden.

Advies is genoemde partijen apart te planten en volgens de hieronder genoemde maatregelen te behandelen. Daarnaast kunnen alle Dahliatelers hun voordeel doen met de informatie.

De genomen voorzorgsmaatregelen kunnen een rol spelen in de door de NWWA te nemen vervolgmaatregelen indien in een bemonsterde partij PSTVd wordt aangetroffen.

Van PSTVd zijn vier wijze van verspreiding bekend:

1. Vegetatieve vermeerdering: het viroïde gaat over van moederplant op dochterbol/knol of stek.
2. Mechanische overdracht: via teelthandelingen kan het viroïde via sap overgedragen worden.
3. Stuifmeel en zaad: overdracht via zaad afhankelijk of één of twee ouderplanten besmet zijn.
4. Bladluizen: alleen bij aardappel waargenomen en in combinatie met een ander virus.

Voor Dahlia zijn deze wijzen van verspreiding nog niet (allemaal) onderzocht. Vooral de eerste twee manieren van verspreiding (vegetatief en mechanisch) lijken voor Dahlia van toepassing.

Om verspreiding van PSTVd vanuit bestaande partijen Dahlia te voorkomen, is vooral het voorkomen van mechanische overdracht van belang.

► Maatregelen die getroffen kunnen worden om besmetting vanuit een potentieel besmette partij naar andere partijen te voorkomen zijn:

►► Algemeen

- A. Om verspreiding via handen te voorkomen:
 - ✓ was de handen goed met veel water en desinfecterende zeep;
 - ✓ gebruik latex wegwerphandschoenen en gebruik nieuwe handschoenen bij een nieuwe partij.
- B. Om verspreiding via gereedschap te voorkomen:
 - ✓ gebruik voor de verdachte partijen ander gereedschap of
 - ✓ reinig gereedschap wanneer daarmee in verdachte partij is gewerkt met chloorbleekloog en alcohol.

►► Op bedrijfsniveau:

1. Gebruik voor de potentieel besmette partijen steeds nieuwe latex wegwerphandschoenen wanneer de stekken worden aangeraakt: o.a. plukken, bepoederen, planten in stekbak/kist. Alleen met die handschoenen in die partij werken en de handschoenen afvoeren zodra dat werk klaar is.
2. Was elke keer bij het wisselen van partij de handen of wissel van handschoenen.
3. Zet de stekken van de verdachte partij zoveel mogelijk bij elkaar, indien mogelijk apart van de rest.
4. Haal bij het uithalen van de stekken, de verdachte partijen apart uit. Gebruik bij voorkeur aparte tafels/werkbladen of dek het werkblad af met wegwerpmateriaal (bijv. plastic). Gooi het wegwerpmateriaal weg of maak de plaats waar de stekken worden uitgehaald goed schoon (d.w.z. reinig met chloorbleekloog en daarna met alcohol) voordat op die plaats andere stekken worden uitgehaald. Gebruik voor deze partijen weer steeds schone latex handschoenen en raak daarmee geen andere stekken aan. Hou de stekken van verdachte partijen apart van de andere stekken.
5. Reinig de stekbakken en ook de kistjes waarmee de uitgehaalde stekken naar het land worden vervoerd na afloop met chloorbleekloog en alcohol.
6. Plant de stekken van de verdachte partijen apart van de andere partijen op het land. Plant indien mogelijk op een aparte tuin, gescheiden door een weg of sloot. Indien een verdachte partij op dezelfde tuin komt te staan als het andere materiaal hou dan een open ruimte tussen de partijen van minimaal 5 meter aan. Maak deze afstand groter als tijdens het maaien blad in de andere partij terecht kan komen. Door de maairichting aan te passen kan worden voorkomen dat maaisel vanuit de mogelijk besmette partij in de andere partijen terecht komt. Plaats indien mogelijk gaas of lint tussen de verschillende partijen om in ieder geval aan iedereen duidelijk te maken dat het een afgescheiden partij is waar anders mee omgegaan wordt. Bij gaas wordt mogelijke overdracht via wild bemoeilijkt.
7. Gebruik voor de verdachte partij een andere lintzaag dan voor de andere partijen. Maai bijvoorbeeld overige partijen eerst en als laatste de verdachte partij en vervang daarna de lintzaag. Indien van de mogelijk besmette partijen een beperkt aantal stekken wordt opgeplant maai deze dan bij voorkeur met de hand zodat mogelijke overdracht naar andere partijen kan worden voorkomen.
8. Gebruik voor het werken in de verdachte partijen (nalopen, wieden e.d.) een overall of wegwerp overall die niet wordt gebruikt voor de andere partijen.

Voor de toekomst is het wenselijk om altijd uit te gaan van schoon uitgangsmateriaal.

Dat is niet alleen gebruik van materiaal vermeerderd via weefselkweek, maar materiaal dat uitgebreid is getoetst en ziektevrij is bevonden voordat het via weefselkweek is vermeerderd. Alleen vermeerdering via weefselkweek is geen garantie voor ziektevrij zijn.

Dahlia's kunnen door Naktuinbouw gecertificeerd worden, waarbij er onder andere op pospiviroiden (o.a. PSTVd) wordt getoetst.

Uw sector investeert in dit project via het **Productschap Tuinbouw**